

MÉG EGYSZER A FÜGGÖNY ELŐTT

Riport a Nemzeti Színház utolsó előadásáról

Utolsó figyelmeztetés az ügyelői pult mellől: Zsolt István és Braun József.

A színészek egyenes, vonalba felállnak, és mélyen meghajolnak. A közönség hosszasan tapsol. Nemcsak azért, mert a Lear király valóban sikerült előadás, hanem azért is, mert vasárnap este ez a meghajlás a búcsúzást jelentette az öreg épülettől. Befejezte évadját a Nemzeti Színház, s szeptemberre minden valószínűség szerint már a Nagymező utcai Petőfi Színházban kezdi az új évadot.

Könnyítsük meg a dolgát

hő is), meg egy kicsit le is hűti a levegőt. Aztán Zsolt István ügyelő és helyettese elfoglalják helyüket, s annyi nemzetközi labdarúgó-mérkőzés dicsért, vagy szidott hőse most egy kicsit megilletődött hangon jelenti: „7 óra, az első kép szereplőit kérem a színpadra.”

Töröcsik kabalája

Major Tamás és Sinkovits Imre sietnek a színpadra, elkezdődik az előadás.

padra. A hőmérséklet 35 fok körül lehet.

Básti Lajos is a statisztáöltözőben kezdte: Az ember tragédiájában működött közre valamennyi színben. Aztán itt volt először Adám, itt hordta a téglát 45-ben, hogy az épület ismét otthont adhasson a nemzet első színházának, itt lett Kossuth-díjas, itt kapott érdemes művész címet.

S Töröcsik Mari?

— Ma sem felejttem el, amikor 1955 novemberében a Körhinta forgatása után, mint másodéves főiskolás, először léptem át az épület kapuját. En is Az ember tragédiájában kezdtem, Angyalka voltam az első színben. Azt hittem, hogy mindenki engem néz. Majd hanyatt estem a hosszú kópönyegemben.

Film a színészekről

Szünet. Marton Endre, a rendező kis filmfelvételével várakozik a színpadi kijárat mellett. Básti Lajos öltözőjébe egy 500-as fényzőrőt állíttatott fel, hogy legyen elegendő fény és néhány percre beülteti a színészeit, hogy filmszalagra, házi használatra megörökítse a Lear szereplőit. Mire emlékezik Marton Endre? — 1945 januárjában meg-

Az utolsó „vas”: Major Tamás a vasfüggöny előtt. (Bozsán felv.)

ponti téma egy újpesti konzervgyár volt, ahol állítólag hordószámra áll a savanyúkáposzta. Másnap a Ligeten át szánkóval elmentünk Újpestre és meghoztuk a káposztát. Híreket vártunk, kerestük az embereket, ki él, és minden ember igaz örömet jelentett, akiről megtudtuk, hogy túlvészelt ezekeket a rettenetes napokat.

— Más ez az előadás, mint a többi?

— Az emberek belső feszültsége kivetítődik a játékokra is, és mindenki még többet, még jobbat szeretne adni.

„Szegény Tamás, fázik, szegény Tamás fázik” — az örülést színlelő kitagadott Gloster fiú panaszkodik így a viharban, s míg Bitskei Tibor a színpadon félmeztelenül, fázósan összehúzza magát, szinte el is hisszük neki, pedig akkor már 40 fok körül járhat a hőmérséklet a fényzőrök keresztütlében. Básti Lajos, amikor percekre kikerül a színről, az ügyelő ingét kéri el, hogy legalább az arcáról egy kicsit felitassa a verejtéket. A nézők azonban nem veszik észre, fizikailag is milyen heroikus küzdelem ez az utolsó előadás. Mikor legördül a függöny, s a felsorakozott színészek egyszerre meghajolnak, percekig zúg a taps. Hátul a függönyt sokan húzzák befelé, hogy a színészek elé férjenek: közöttük Zsolt István, az ügyelő, Pethes György rendező, Marton Endre főrendező, Both Béla igazgató.

A kis motor fent megindult, még egyszer utoljára összegöngyölyíti a hatalmas fekete horizontfüggönyt. Vége az utolsó előadásnak.

Bernáth László

Az ünneplő nézők, közöttük Ladomerszky Margit.

a jövőendő színháztörténéskének, aki tudni akar valamit az utolsó előadásról az épületben.

Suttogás

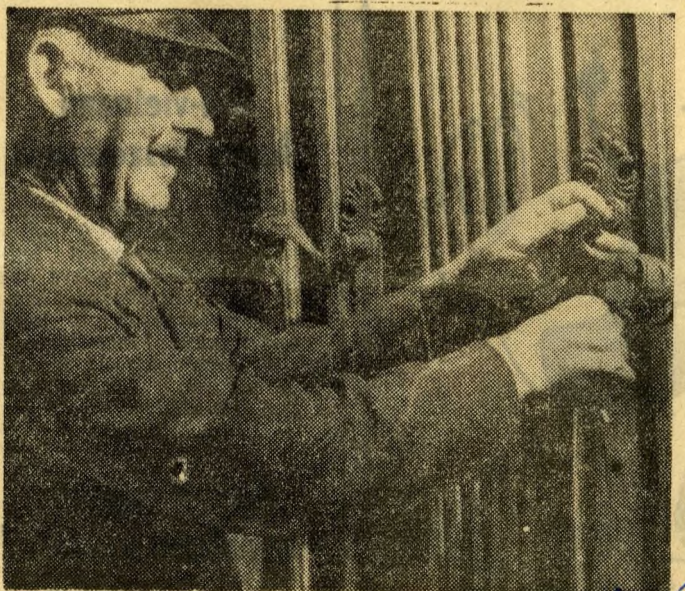
Nem lehet tagadni, hogy a közönség körében olyan néző is akadt, aki elpityeregte magát, hiszen gyerekkora óta ide jár, s azt se, hogy 7 órakor, mikor felment a vas, s az ügyelő mellett a színészek gyülekezni kezdtek, mindenki ejtett egy-két szót a búcsúról. De az ő szavaikban kevesebb volt a nosztalgia, jöllehet életük, munkájuk jelentős darabja fűződik ehhez a színházépülethez. Közismert akusztikai problémái azonban mindig is idegesítették a színészeket, hiszen a zenés színháznak épült színpadról a zenekari árok fölött a suttogás csak akkor jött át a nézőterre, ha a színész legalábbis kiabált.

Kint 29 fok meleget mérnek a hőmérők, bent a színpadon még nem sokkal több, mert a fényzőrök nincsenek bekapcsolva. Hátán egy permetező masinával a teljesen üres színpadon vizet permetez szét egy diszletmunkás, hogy a port egy kicsit leüleptesse (állandó problémát jelentett a köhöggető porfel-

— A statisztáöltözőben kezdtem a pályafutásomat a Nemzetinél — mondja Major Tamás, amikor kijön a színpadról —, Szomor egy darabjában statisztáltam, amelyet Hevessy Sándor rendezett. Amikor kiléptem a színre, taps fogadott. Meg voltam illetődve, azt hittem, hogy nekem szól. Kiderült, hogy aznap este az előadás zavarása céljából a turulisták mindenkit óriási tapsal fogadtak.

Lear: Básti Lajos. Az atlétatrikóra felveszi a nem éppen habkönnyű királyi öltözetet, fejére illeszti a koronát. A körfüggöny mögött találkozik Cordeliával, akit pillanatokon belül ki fog átkozni. Most azonban Töröcsik Mari kérésére egy kis kabalaaktus következik, fel emeli a kópönyeget és megpökdösi. Ez csak a Lear királyhoz szóló Töröcsik-kabala. A király bevonul a szín-

léptem a katonai egységetől s ide jöttem az akkor romos színház pincéjébe, ahol már sok színész volt. A köz-

Becsukják az ajtókat.